

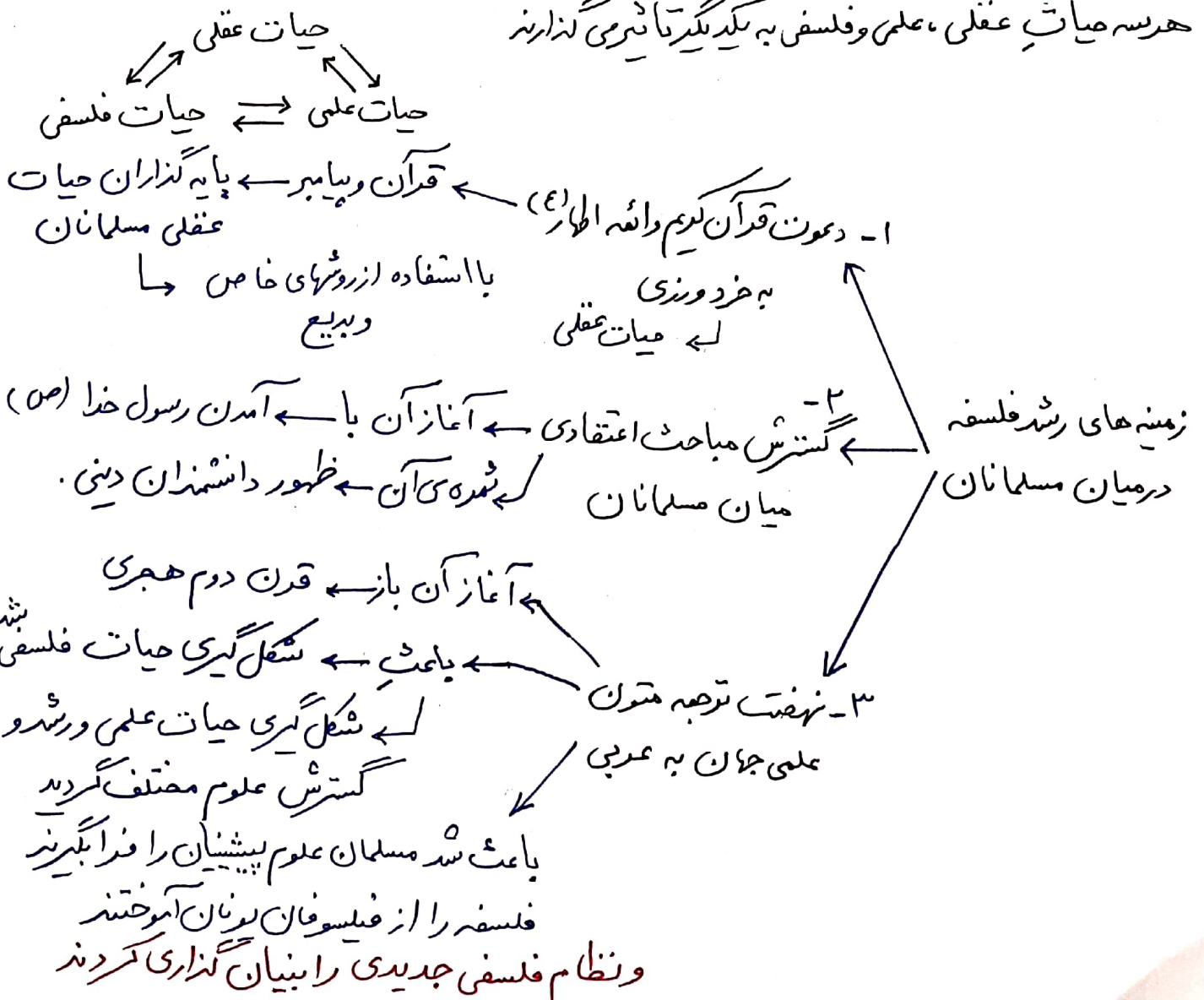
فلسفه دوازدهم - درس نهم - آغاز فلسفه در جهان اسلام

زین کلاه / تبریز
اسفند / ۱۳۸۴

چگونگی شکل‌گیری حیات فلسفی در میان مسلمانان

نکته - حیات علمی و فلسفی یک جامعه نیازمند حیات عقلی است
 چگونگی شکل‌گیری حیات عقلی در یک جامعه -> توجه مردم به عقل و تفکر و اندیشه به طوری که عقلانیت جزء فرهنگ عمومی جامعه شود
 حیات عقلی و احترام به عقل
 حیات عقلی -> زمین آماده و حاصل‌خیز برای و شکوفایی علم و فلسفه در جامعه است
 حیات علمی -> نتیجه‌ی حیات عقلی (توجه به عقل و فکر) است
 که حرکت به سوی علم و دانش و رشد شاخه‌های مختلف علم
 حیات فلسفی -> یکی از شاخه‌های حیات علمی است -> که به طور طبیعی محققان به آن می‌پردازند

هر سه حیات عقلی، علمی و فلسفی به یکدیگر یا اثر می‌گذارند

عوامل زمینه ساز حیات عقلی
 در قرآن کریم و گفتار و رفتار پیامبر (ص)
 ← ارزش قایل شدن برای تفکر و اندیشه ← نمونه ← همبستگی با عالمان
 ← تکریم علم (شهری تفکر) ← نمونه ← ترجیح همبستگی با عالمان
 بر عابدان
 ← حدیث ← من برای گسترش علم
 مبعوث شده ام.
 تکریم و احترام عالمان و دانشمندان
 ← با ترجیح همبستگی عالمان بر عابدان

طرح مباحث علمی، فلسفی ← با شیوه های استدلالی مختلف.
 ← نمونه ها ← آیهی شریفه هو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن...
 ← حدیث امام علی (ع) ← در توصیف فرشتگان
 که در عدم جدائی صفات خدا از ذات او
 همت نادانی و جهل ← به عنوان یک ویژگی منفی
 دعوت مسلمانان به یادگیری علم از دیگر ملت ها و تمدن ها
 ← نمونه ← حدیث ← حکمت گشته مومن
 و طلب آن حتی از شخص مشرک

دوم ← گسترش مباحث اعتقادی میان مسلمانان
 ← از همان ابتدای ظهور اسلام و گسترش سریع آن
 ← نتیجه آن ← ظهور دانشمندان در مسایل اعتقادی
 و استفاده از استدلال عقلانی برای مسایلی مانند اثبات
 وجود خدا و صفات او، ضرورت معاد، جبر و اختیار
 و غیره آن ← رسیدن مسلمانان به حیات فلسفی ← از قرن سوم به بعد

سوم ← نهضت ترجمه متون ← آغاز آن ← از قرن دوم هجری
 ← کمک زیادی به شکل گیری حیات فلسفی کرد.
 ← شروع ترجمه از علوم منطق، فلسفه، نجوم، ریاضی، طب، ادب و سیاست...
 ← از زبانهای یونانی، پهلوی، هندی و سریانی و...
 نشانه اهمیت آن ← حسین بن اسحاق هم وزن هر کتاب که ترجمه می کرد طلای گرفت.
 ترجمه متون یونانی ← آموختن فلسفه یونانیان و زمینه ساز بنیان گذاری فلسفه ی مسلمانان بود

اول - دعوت قرآن و احادیث به تفکر و خردورزی

فلسفه دوازدهم ۳-۹

نمونه هایی از قرآن کریم و معصومین (ع)

قرآن - او اول است و آخر و ظاهر و باطن است و به همه چیز داناست

حقیقی
عالم
لے طرح مباحث علمی و فلسفی - توجیه به مبدا و مقصد

لے فلسفه اولی

علی (ع) لے در رابطه با عالم عقول - موجودات کاملی هستند عاری از ماده و قوه

نهایت کمال ممکن را دارا هستند، خداوند
بر آنها تجلی کرد، نورانی شدند

↓
طرح مباحث علمی و فلسفی
لے فلسفه اولی

ن
پیا بر اسلام (ص) - همیشگی یا اهل علم را بر اهل عبادت ترجیح داد - لے تکریم عالمان

لے من برای گسترش علم ببعوث شده ام - لے تکریم علم و دانش

حکمت گهشده مومن است آنرا طلب کنید، حتی اگر نزد مشرک باشد

لے تکریم علم و دانش
دعوت به علم و دانش

دگر ملت ها و تمدن ها

علی (ع) لے هر کس برای خدا صفتی جدا از ذات قایل شود، او را قدیم چیز دیگری ساخته

و هر کس خدا را قدیم چیزی بداند، او را دو چیز انگاشته و هر کس خدا را

دو چیز بیندازد برای او جزه قایل شده است - لے طرح مباحث فلسفی

توصیف مبدا وجود

↓
فلسفه اولی

نمونه ای از تأثیر حیات عقلی در اندیشمندان مسلمان

در شهر شیراز

لے در کتاب تاریخ حکمای اسلام انچه بهیقی

ابن سینا
لے در زمان ابن سینا - بررسی بخش منطق از کتاب نجات

و ایرادات بر آن

پاسخ دقیق شیخ الرئیس به ایرادات دانشمندان - لے فرستادن ابوالقاسم کرمانی برای توضیح خواستن

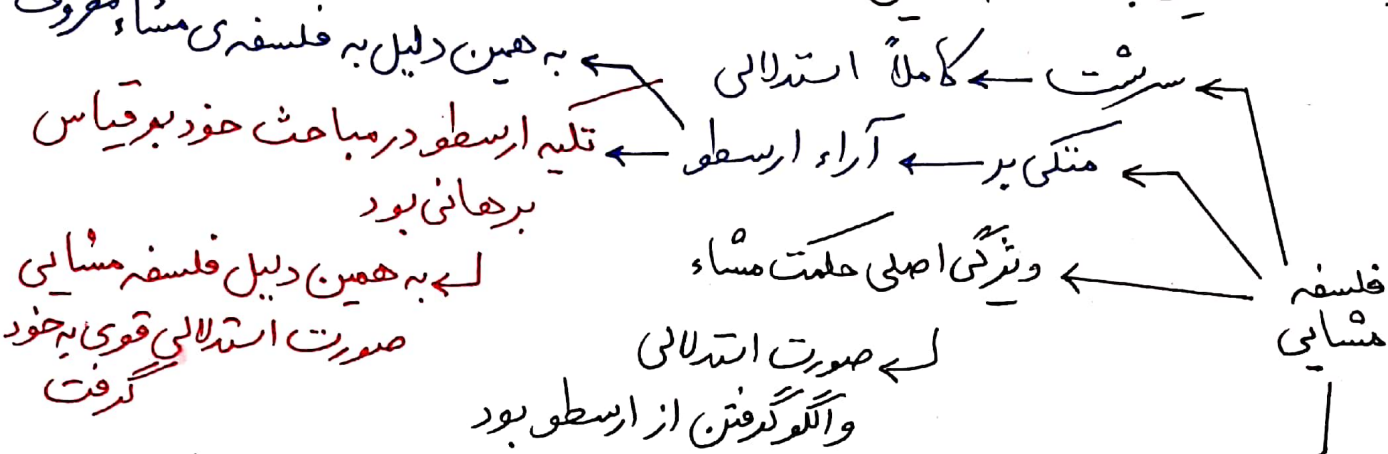
از ابن سینا

شیرازی

شرح داستان - کتاب درسی ص ۷۱ - اندیشه

نکته ← مسلمانان پس از ترجمه آثار فلسفی افلاطون و ارسطو مقدمات تأسیس فلسفه مشایی (ارسطویی) را در دنیای اسلام فراهم کردند.

ابتدا ← آشنایی با فلسفه مشایی

لے به همین دلیل فلسفه مشایی صورت استدلالی قوی به خود گرفت

گفته این بنیاد در مورد حکمت مشاء ← فن استدلالی و فکری که انسان عالم، وجود را

آنها را که هست بوسیله این فن بدست می آورد

و نقص خویش را به کمال می رساند و به جهانی

عقلانی مشابه جهان واقعی تبدیل می شود و

مسعود رسیدن به سعادت نرایی به اندازه طاقت

شیری می شود

فارابی ← مؤسس فلسفه اسلامی

ابن سینا ← فلسفه ی مشایی را به

کمال رسانید

که حرکت فلسفه اسلامی به

سنت تک نظام فلسفی مستحکم و قوی

دوم: آشنایی با مؤسس فلسفه اسلامی (فارابی)

۱- در علوم فلسفه، حقوق، نجوم و سیاست و پزشکی نمراند شهرت داشت

۲- با کتاب «الجمع بین رأی الحکیمین» نشان داد که با مهارت فلسفی

یونان و آراء فلسفی افلاطون و ارسطو و نقاط مشترک اندیشه آن دو

به خوبی آشنا است

۳- در کتاب «انغراض ارسطو فی کتاب مابعد الطبیعه»، نکات کتاب

مابعد الطبیعه ارسطو را شرح می کند و بعداً راههای بوعلی سینا در فهم

این کتاب می شود

۴- او آموخته های خود را از افلاطون و ارسطو با تعالیم اسلام در هم

آمیخت و یک نظام فلسفی اسلامی را به نام فلسفه مشاء بنا نهاد

و به همین دلیل بعد از ارسطو لقب معلم ثانی به او داده شد

مقام علمی و فلسفی فارابی

تظهِر مهم فارابی در فلسفه سیاست - مدینه فاضله

مبنای نظری فارابی برای ورود به مباحث اجتماعی و فلسفه ی

۱- از نظر فارابی، انسان موجودی مدنی بالطبع است

۲- انسان به حسب فطرت خویش و طبع خود به جامعه و زندگی اجتماعی گرایش دارد

۳- مسیر سعادت و کمال انسان از زندگی اجتماعی میگذرد

۴- هدف اصلی جامعه و مدینه باید سعادت انسان در دنیا و آخرت باشد

بر اساس این ۴ مبنا ← مدینه فاضله

← مدینه ای که مردم آن به اموری مشغولند و به فضایی

آراسته اند که مجموعه ی مدینه را به سوی سعادت

می برد

تشبیه مدینه فاضله به بدن انسان

هر عضو متناسب با ویژگی خود وظیفه ای دارد

و آن وظیفه را به نحو احسن انجام می دهد

برخی اعضاء بر اعضاء دیگر تقدم دارند ← مثلاً

قلب بر همه ی اعضاء بدن ریاست دارد.

← در بدن انسان

ویژگی های رئیس مدینه فاضله

۱- روحی بزرگ و شرفی عالی

۲- رسیدن به عالی ترین درجات تعقل

۳- توانایی دریافت احکام و قوانین الهی با اتصال با فرشته وحی

← یعنی رئیس مدینه فاضله

باید پیامبر یا امام باشد

همین اتصال دائمی با عالم بالا به پیامبران امکان

می دهد تا جامعه را به درستی و در جهت نیل به سعادت

حقیقی رهبری کند.

مدینه جاهله ← تفاوت آن با مدینه فاضله در هدف است

افزونی است

← هدف مدینه فاضله سعادت است

← هدف مدینه جاهله ← سلامت جسم و فراوانی لذت های دنیایی است

آنان سعادت را در لذات مادی و بدبختی را در از دست دادن آنها می دانند.